

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
29 juni 2006

Ons kenmerk
PO/K&O/2006/24391

Uw brief van
2 mei 2006

Uw kenmerk
OCW0600373

Onderwerp

Wijziging wetten op het primair en voortgezet onderwijs.

Op 2 mei 2006 vroeg u mij te reageren op een brief van de Feriening Frysk Underwiis van 5 april 2006 over wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra m.b.t. het vak en de instructietaal Fries en de gelijkwaardigheid kerndoelen Fries. In deze brief vraagt de Feriening u om het initiatief te nemen om in de genoemde wetten op te nemen:

1. dat een 'aanmerkelijk deel van het onderwijs in de Friese taal gegeven wordt' bij andere vakken/leergebieden dan het vak Fries;
2. het ononderbroken geven en volgen van het vak Friese taal in het regulier en speciaal primair en voortgezet onderwijs en;
3. de gelijkwaardigheid van de kerndoelen voor de Friese taal in het regulier en speciaal primair en voortgezet onderwijs.

Achtergrond hiervan is dat de Feriening Frysk Underwiis meent dat de bepalingen uit het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden (verder 'Handvest' genoemd) onvoldoende zijn uitgewerkt in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra.

In mijn brieven aan de Feriening van 7 juni 2004, 21 februari 2005 en 8 augustus 2005 heb ik, naar aanleiding van het voorstel van de Feriening om in de onderwijswetten vast te leggen dat een aanmerkelijk deel van het onderwijs moet worden gegeven in het Fries, de Feriening mede gedeeld, hier geen aanleiding toe te zien. Op de Friese basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs is Fries verplicht, tenzij er ontheffing is verleend, en kan de Friese taal als voertaal in het onderwijs worden gebruikt. Beide elementen zijn van belang om te voldoen aan de desbetreffende bepaling van het handvest. De verplichte kerndoelen Fries in het primair en voortgezet onderwijs houden impliciet de (door de school vast te stellen) noodzakelijke tijdsbesteding aan de Friese taal in. Dit standpunt huldig ik nog steeds. Hier wil ik aan toevoegen dat een 'aanmerkelijk deel' niet hetzelfde is als 'een even groot deel' of 'het overgrote deel', waarvan de Feriening lijkt uit te gaan.

Bij het aangaan van de verplichtingen van het Handvest kon een aantal keuzes worden gemaakt voor het onderwijs. De keuzemogelijkheden, voor de verplichtingen die ondertekenaars van het Handvest op zich nemen om, binnen het grondgebied waar de betreffende streektalen of talen van minderheden worden gebruikt, overeenkomstig de situatie van elk van deze talen en zonder afbreuk te doen aan het onderwijs in de officiële taal of talen van de Staat, waren als volgt.

- I. Onderwijs bieden in de desbetreffende streektalen of talen van minderheden;
- II. Een aanmerkelijk deel van het onderwijs bieden in de desbetreffende streektalen of talen van minderheden;
- III. Binnen het onderwijs te voorzien in het onderwijzen van de desbetreffende streektalen of talen van minderheden als integrerend deel van het leerplan;
- IV. Één van bovengenoemde maatregelen althans toe te passen op de leerlingen wier gezin daarom verzoekt en wier aantal voldoende wordt geacht.

Met betrekking tot het Fries in het primair onderwijs heeft de Nederlandse regering gekozen voor keuzemogelijkheid II en voor het Fries in het voortgezet onderwijs werd gekozen voor keuzemogelijkheid III. De reden voor deze keuze was, dat deze mogelijkheden het best aansloten bij de wettelijke situatie van de Friese taal in primair en voortgezet onderwijs. In de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra is verankerd dat Fries verplicht is in het primair en voortgezet onderwijs (in Fryslân). De overheid heeft geen rechtstreekse bemoeienis met het leerplan; wél worden kerndoelen vastgesteld voor Fries in het voortgezet en primair onderwijs. Het is vervolgens aan de scholen om deze kerndoelen in het leerplan of het lesprogramma uit te werken. Op deze wijze is Fries geïntegreerd in het lesprogramma van primair en voortgezet onderwijs.

De Feriening vraagt u tevens om in de wetten op het regulier en speciaal onderwijs het ononderbroken geven en volgen van het vak Friese taal in het regulier en speciaal primair en voortgezet onderwijs op te nemen. Ik wijs erop dat voor geen van de leergebieden in het primair onderwijs een dergelijke bepaling in de wet is opgenomen. Voor het voortgezet onderwijs geldt dit evenmin. Achtergrond hiervan is dat scholen zoveel als mogelijk zelf verantwoordelijkheid moeten dragen voor de inhoud van hun onderwijs. Dat biedt de beste garanties dat het onderwijs wordt aangepast aan de specifieke situatie van de leerlingen. In mijn brief aan uw Kamer van 19 maart 2004, kenmerk PO/KB/04/8526 heb ik aangegeven, dat voor het waarborgen van een doorgaande leerlijn inhoudelijke afstemming met de kerndoelen voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs van groot belang is. De nieuwe kerndoelen voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs die naar verwachting per 1-8-2006 van kracht worden zijn dan ook afgestemd op die van het primair onderwijs.

Ook de kerndoelen voor het speciaal onderwijs die in ontwikkeling zijn, worden afgestemd met de herziene kerndoelen. Ik ben van mening dat met de herziene kerndoelen basisonderwijs en onderbouw voortgezet onderwijs een goede balans is gevonden tussen het bieden van ruimte aan scholen en de waarborging van een doorgaande leerlijn.

Tenslotte vraagt de Feriening u om de gelijkwaardigheid van de kerndoelen voor de Friese taal in het regulier en speciaal primair en voortgezet onderwijs in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra op te nemen. In mijn brief van 2 mei 2005, kenmerk PO/K&O/2005-18145 heb ik de Feriening uitgelegd waarom ik er voor heb gekozen om bij de herziening van de kerndoelen minder kerndoelen voor Fries dan voor Nederlands vast te stellen. De reductie van het aantal kerndoelen bij Nederlands is beperkt, omdat deze doelen, gezien de positie van Nederlands in het basis- en het voortgezet onderwijs, essentieel zijn voor de ontwikkeling van een leerling in de basisschoolleeftijd en een goede aansluiting met het voortgezet onderwijs mogelijk maken. Bovendien staat variatie in het aanbod van Nederlands een doorgaande leerlijn naar het voortgezet onderwijs in de weg. Om aan te sluiten op de talige beginsituatie van de leerlingen is er voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs in de nieuwe kerndoelen Fries onderscheid gemaakt tussen kerndoelen die voor alle leerlingen verplicht zijn en kerndoelen die verschillend zijn voor de leerlingen die de Friese taal als moedertaal spreken, en degenen die dat niet doen. Het bevoegd gezag van de school bepaalt of een leerling Fries als moedertaal of als tweede taal heeft.

De sociale en culturele betekenis van het Fries wil ik niet tekort doen, maar omdat veel scholen de (oude) kerndoelen Fries als niet realistisch ervoeren, was er wel reden om iets te doen aan de kerndoelen voor het Fries. Met de herziene kerndoelen krijgen de scholen in Fryslân meer ruimte om het onderwijs in de Friese taal een realistische invulling te geven en toe te snijden op de lokale situatie.

Naar mijn mening zijn de bepalingen uit het Handvest voldoende in de Nederlandse wetgeving verankerd. Dat neemt niet weg, dat er alle reden is (zie het Onderwijsverslag 2004/2005) om te werken aan verbetering in de uitvoering van de desbetreffende wettelijke bepalingen. Het provinciebestuur van Fryslân heeft deze taak op zich genomen en ontvangt daarvoor van het rijk financiële middelen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven